

‘We zijn verdwaald.’ Edward schraapt met zijn stok over de grond voor zich.

‘Verdwaald? Dat heeft hij nog nooit gezegd, ook al zijn we vaak genoeg de weg kwijt geweest: hier vlakbij in het bos, op onze vakanties op de Veluwe, Terschelling en in Brabant, en later in het buitenland, maar hoe lang we ook ronddwaalden, Edward had altijd het volste vertrouwen dat we de weg terug zouden vinden. En dat was ook zo. Dan hadden we een avontuur beleefd, al zag mijn moeder Anna dat anders als we

9

thuiskwamen.

‘Ohmmm,’ bromt Edward binnensmonds alsof hij de situatie wil bezweren. Moet ik hém nu gaan vertellen dat je in Nederland niet kan verdwalen? Daarnet zag ik links en rechts nog lichtjes branden. Maar de mist wordt steeds dichter. Als we twee meter zicht hebben is het veel. Edwards ongerustheid slaat op mij over. Wat als we de weg nu eens niet terugvinden?

Ons tripje begon zo vrolijk. Rond twaalfen had ik hem met de auto opgehaald om een wandeling te maken over de hei van zijn jeugd en daarna te lunchen in een restaurant waar we vroeger vaak chocolademelk met slagroom dronken. Alleen had ik geen rekening gehouden met de zondagsdrukte en toen we aankwamen bleek de omgebouwde boerderij

tot de nok toe gevuld met families, kinderwagens en honden. Zonder reservering konden we naar een tafeltje fluiten en omdat het te fris was om buiten te zitten, waren we de hei overgestoken naar een uitspanning aldaar, waar gelukkig nog wel plek was. Nadat ik hem de kaart had voorgelezen en we onze keuze hadden gemaakt – hij een paddenstoelensalade en ik een broodje zalm – hadden we twee uur lang op comfortabele loungestoelen gezeten en gepraat, of om precies te zijn sprak Edward en luisterde ik. Dat is onze natuurlijke rolverdeling waar ik inmiddels vrede mee heb. Zoveel publiek heeft hij niet meer.

10 Toen we buitenkwamen begon het te schemeren en er hing een lichte mist. Gewoontegetrouw liep ik achter Edward aan zonder zelf op de weg te letten. Hij kende deze hei tenslotte als zijn broekzak. Tijdens het eten had hij nog verteld hoe hij hier eindeloze middagen met zijn hond had doorgebracht. Maar in het bosje voor het restaurant ging het al mis. Moesten we links of rechts? Tegen mijn richtingsgevoel in koos Edward een nauwelijks als zodanig herkenbaar paadje tussen de bomen door, waarbij hij me moest vasthouden om niet te struikelen over de dode takken. Na flink wat gestuntel kwamen we uit op de hei. Daar was weliswaar een pad, maar ondertussen was de duisternis helemaal ingevallen en ik vroeg me af of we niet op de hei aan de andere kant van het bosje moesten zijn. Toch waren we doorgelopen, een pad is een pad en dan zouden we in ieder geval ergens uitkomen waar we de weg konden vragen. Maar nu constateert Edward dus dat we verdwaald zijn. Op dit kleine stukje hei. Hoe is het mogelijk?

Vroeger zouden we dwars door de mist over de hobbeli-

ge grond gebanjerd zijn, kuilen, struiken en bosjes trotse-
rend, en dan was het allemaal goed gekomen. Nu gaat dat
niet meer: Edward is tachtig, slecht ter been en halfblind.
Ik ben degene die ons naar de auto moet zien te loodsen,
maar hoe? Ik heb mijn telefoon niet eens bij me om Google
Maps om hulp te vragen of ons op zijn minst bij te schijnen.
Terwijl Edward harder gaat neuriën, dringt de vochtige kou
door mijn jas heen. Ik wil hier weg, ik wil naar Philip en de
kinderen, ik wil met hen op de bank onder een dekentje naar
een stomme spelshow kijken, thee en koekjes erbij: veilig,
warm, zorgeloos. In de ijdele hoop een ster te zien die ons de
weg kan wijzen kijk ik omhoog in het ondoordringbare grijs.
En opeens sta ik onder die andere hemel meer dan twintig
jaar geleden, een totaal andere hemel vol sterren en een hel-
dere maan, maar het gevoel in mijn buik is hetzelfde, een ge-
voel van machteloosheid, een gevoel dat uitschreeuwt: ik wil
hier niet zijn.

II

‘Edward, ik moet weer.’

‘Je bent net geweest.’ Edward keek me verbaasd aan. Hoewel alle raampjes van de taxi waren opengedraaid, stond het zweet op zijn voorhoofd.

Ik voelde ook een druppeltje langs mijn rug glijden. ‘Het lukte niet.’

‘O zo. Nou, meer dan een gat in de grond gaat het anders niet worden.’

‘Weet ik, maar het gat was in de openlucht en er stonden minstens tien kinderen te kijken.’

13

‘Dat is inderdaad even wennen,’ lachte Edward. ‘In de ashram van Vasyah was poepen en plassen een soort gezelschapsspel. Iedere ochtend zaten we op onze hurken naast elkaar aan de rand van de ashram. In het begin vond ik dat lastig, maar als je blijft denken “ik kan het niet”, dan kan je het ook niet. Je moet goed in en uit blijven ademen en je hoofd vrij maken van ieder idee van schaamte of tijd, dan doet je lichaam vanzelf wat het moet doen. Ik kan me nu zonder probleem ontlasten ook al staan er honderd mensen om me heen. Wist je trouwens dat in Zweden...’

‘Edward, ik houd het echt niet meer.’

‘Sorry.’ Hij legde een hand op mijn arm en probeerde in de achteruitkijkspiegel oogcontact te maken met de taxichauff-

feur. Onder de spiegel bungelde een plastic beeldje van Ganesha, de olifantsgod van wie Edward me had verteld dat hij de god was van kennis en wijsheid én de beschermheilige van reizigers. Hopelijk deed hij vandaag zijn werk. Ik had nog nooit zoveel autowrakken in de berm zien liggen. Toen we over de zoveelste hobbel reden voelde ik mijn blaas bijna uit elkaar knappen. Ik kreeg spijt dat ik voor de vintage Ambassador had gekozen met z'n bolle vormen en grote stuur en niet naar Edward en Bimal had geluisterd, die bij de taxi-standplaats hadden gepleit voor de airco en de vering van de minivan.

'Edward doe iets!' riep ik ten einde raad.

Edward tikte de chauffeur op zijn schouder, waardoor hij eindelijk diens aandacht kreeg. Met zijn handen mimeerde hij een huisje en maakte pssj-geluiden, maar dat leverde niet meer op dan een fronsend voorhoofd.

14

Ook toen ik 'fence-around-hole' schreeuwde gebeurde er niets.

Pas op het moment dat Bimal vanaf de passagiersstoel een paar woorden tot de chauffeur richtte, begon deze met zijn hoofd te wiebelen. Hij gooide het stuur om, schoot voor een vrachtwagen langs die ons op de rechterhelft van de weg tegemoetkwam en parkeerde slippend in de berm naast een uitgestrekt maïsveld.

Ik sprong de auto uit en wurmde me tussen de metershoge stengels door, totdat ik me niet meer bekeken voelde en mijn plas eindelijk kon laten lopen.

Opgelucht liep ik terug naar de weg, waar de chauffeur en Bimal tegen de auto geleund een *bidi* stonden te roken. Ik

bedankte ze door vriendelijk naar hen te lachen en schoof daarna op de achterbank naast Edward die onopvallend iets van hun rook probeerde op te snuiven.

Bimal en de chauffeur schoten hun peukjes weg en stapten in.

‘Aardig van Bimal dat hij ons op het vliegveld stond op te wachten,’ zei ik halfhartig, terwijl we onze tocht vervolgden. Edward knikte. Ik pulkte aan een scheurtje in het leer van de achterbank, waarop er een plukje groezelige polyester-vulling naar buiten floepte. ‘Ik dacht dat hij morgen pas zou komen.’

‘Nou ja, het was allemaal nogal onzeker.’ Edward trok een zakdoek uit zijn tas en depte zijn gezicht. ‘Eergisteren heeft hij gehoord dat hij twee weken vrij kon krijgen van zijn job en toen stelde hij voor om ons vandaag op te halen.’

‘Twee weken?’ Ik duwde het polyester zo diep terug dat ik mijn duim openhaalde aan de ijzeren vering die eronder zat.

15

‘Ja. Baga Beach is een prachtige plek om elkaar beter te leren kennen.’

Ik stopte mijn bloedende duim in mijn mond en draaide mijn hoofd naar het raam. De taxi had vaart geminderd vanwege een verkeersopstopping en reed stapvoets langs een stalletje waar *chai*, bananen en zakjes met felgekleurde zoetigheid verkocht werden. Een jongetje in een geruite *lungchi* schonk thee. Het was mooi om te zien hoe hij de ketel bijna een meter boven het glas hield zonder een druppel te morsen, maar ik had geen zin om Edward erop te wijzen. Ik voelde me belazerd. We zouden deze reis samen maken, Bimal zou pas halverwege een paar dagen met ons meereizen en nu bleek hij het hoofdprogramma te zijn. Had ik daarvoor

twee maanden vrij genomen van mijn studie? Dit was weer zo'n typische Edward-actie, zogenaamd betrok hij me overal bij, maar als het er op aankwam ging hij volledig zijn eigen gang. Ik legde mijn hoofd tegen de plakkerige hoofdsteun en staarde naar buiten. De taxi begon weer vaart te maken en beelden die ik kende van de Novibkalender schoven voorbij: vrouwen die hun gewassen kleren droog sloegen op platte keien, schonkige koeien, en kinderen die op blote voeten achter een autoband aan renden.

Ze hadden een kalmerend effect op me en ik bleef er net zolang naar kijken totdat de lange reis zijn tol begon te eisen. Mijn ogen vielen dicht en met de geluiden van de wind en de grommende motor op de achtergrond dommelde ik in.

'Kim.' Edward kneep in mijn arm.

16 Het kostte me moeite om wakker te worden, hoewel ik voor mijn gevoel niet diep had geslapen. Ik wreef in mijn ogen. Zwarte korreltjes bleven aan mijn vingers plakken.

Edward wees naar buiten. 'We zijn er bijna.'

We reden niet meer op de snelweg, maar op een stille weg tussen rijstplantages. Ik rekte me uit. Het zweet liep in straaltjes naar beneden en mijn blote benen kleefden aan het skai van de achterbank. Ik draaide het raam open en stak mijn hoofd naar buiten.

'*Bakshies*, bakshies,' hoorde ik een stem onder me roepen.

Verbaasd keek ik naar beneden, recht in de ogen van een jongeman zonder benen, die zijn romp had vastgegespt aan een plank op wieltes. Met zijn handen waaraan een paar vingers ontbraken, hield hij zich vast aan mijn portier.

'Go to beach Ma'am? Jaya Rama. Me bakshies please.' Hij

glimlachte breeduit, waarbij hij drie rode stompjes in een zwart gat liet zien.

Zo snel als ik kon trok ik mijn hoofd terug en drukte me tegen Edward aan.

‘Wat zie je?’ vroeg hij. Sprakeloos wees ik naar het raam. Hij boog zich over me heen en keek ook omlaag.

‘Hello Sir, bakshies please,’ hoorde ik de jongen nogmaals vragen.

‘Wait,’ antwoordde Edward. ‘Hij wil geld,’ legde hij aan me uit en begon in zijn tas te rommelen.

‘Hoeveel?’ vroeg ik, terwijl ik met trillende vingers mijn portemonnee uit mijn broekzak viste en er een roze bankbiljet uit trok.

‘Nee joh, ben je gek, dat is een maandsalaris. Heb je geen muntjes?’

‘Jawel, maar die zijn toch niets waard? En zijn mond bloedt. Moet hij niet naar een tandarts?’ Ik snapte niet hoe Edward zo koelbloedig kon blijven

‘Maak je geen zorgen. Dat is paan, een soort pruimtabak waar je spuug rood van wordt. Geef me dat muntje van twee maar, of wil je het zelf geven?’ Edward keek me geamuseerd aan.

‘Oké.’ Ik moest een paar keer slikken voordat ik mijn hoofd weer naar buiten durfde te steken. Schutterig overhandigde ik het muntje aan de jongen, die het vlug in een zakje om zijn nek liet glijden.

‘Bless you Ma’am,’ bedankte hij me met een twinkeling in zijn ogen en liet het portier los.

Ik schoof terug op de achterbank en draaide me half om zodat ik door de achterraut kon zien hoe hij zich gerouti-

neerd vastklampte aan het portier van onze achterligger.

‘Wat heftig,’ zei ik, terwijl ik mijn portemonnee terugstopte. ‘Ik weet niet of ik hieraan kan wennen. Die kinderen op het vliegveld vond ik ook al zo erg. Waarom gaf je die eigenlijk niets?’

‘Ik geef alleen aan mensen met een verminking.’

‘O.’

‘Jij moet ook zo’n regeltje voor jezelf invoeren, anders blijf je aan het uitdelen. En geloof me: het went wel.’

‘Ik weet niet eens of ik wil dat het went.’

‘Kim lieverd, je moet je niet te veel laten meeslepen door medelijden. Natuurlijk hebben deze mensen het niet makkelijk, maar ze hebben veel minder moeite om hun lot, hoe tragisch ook, te accepteren en dat maakt hen vrij. Als je die jongen daarnet echt had aangekeken, dan had je gezien dat hij plezier had in wat hij deed.’ Edward grabbelde opnieuw in zijn tasje en gaf me een Chocotoff, het lievelingssnoep van Vasyah. Iedere keer dat Edward hem had bezocht in zijn ashram had hij een gezinsverpakking voor hem meegenomen en inmiddels was hij er zelf ook verslaafd aan geraakt.

18

Met moeite peuterde ik de half gesmolten toffee uit het papiertje. Terwijl ik de chocola van de karamel zoog, betwijfelde ik of de jongen zonder benen echt voor zijn plezier aan auto’s hing. Als hij niet lachte kreeg hij geen geld, zo simpel was het. Ik kon er slecht tegen als mensen armoede idealiseerden. Vorig jaar vertelden twee jongens bij mij in de werkgroep dat ze een weekend tussen de zwervers op het Centraal Station hadden doorgebracht. Ze hadden het fantastisch gevonden: zo puur, zo basic. Maar wat ze niet zei-

den was dat ze die zondagavond de trein naar Baarn hadden gepakt om in het zwembad van hun ouders te plonzen.

We passeerden het bord *Welcome to Baga* en de chauffeur laveerde toeterend tussen de koeien, handelaren en motorriksja's door. Plotseling sprong er een aapje op de motorkap. Het beestje wierp ons een geschrokken blik toe en wipte naar de kant van de weg om naast een groentestalletje te landen, waar een rossige backpacker een zak druiven stond af te rekenen. In een fractie van een seconde trok de aap de zak uit zijn handen en verdween vliegensvlug achter het stalletje.

Bimal begon onbedaarlijk te lachen. Bimal! Ik was hem bijna vergeten. Hij had zich de hele reis stilgehouden maar nu hield hij niet meer op met giechelen. Edward lachte overduiven hard met hem mee.

Ik gaf geen kik. Als Edward en Bimal van plan waren om de komende tijd over dit soort ongein in een deuk te liggen, nam ik het eerste het beste vliegtuig weer terug. Na het eten, als ik Edward op onze kamer onder vier ogen kon spreken, zou ik vragen hoe lang Bimal bij ons zou blijven. Hopelijk begreep hij de hint en ging dit niet langer dan een paar dagen duren. *Three is a crowd*, dat moest hij toch ook beseffen.

19

Het was al donker toen we bij het hotel aankwamen en eindelijk uit konden stappen. Het getsjirp van krekels snerpde in mijn oren en versterkte de hoofdpijn die in de taxi al begon op te komen. Ik had enorm veel zin om in bed te liggen. Ik hoopte dat Bimal ook moe was van de reis en na het eten snel naar zijn eigen hut zou gaan. Misschien wilde Edward me dan straks wel voorlezen, zoals hij vroeger deed als we op vakantie waren. Ik zou nooit vergeten hoe hij Tom en mij bij

het schijnsel van een olielamp in een tent voorlas uit *De kleine Johannes*. Het was een wonder dat we destijds nooit in de fik waren gevlogen.

Met een bidi tussen zijn lippen tilde de chauffeur de rugzakken van Edward en mij uit de achterbak en ging ons voor naar een witgepleisterd gebouwtje. Bimal moest zijn koffer zelf achter zich aan slepen.

Vlak voor de ingang kwam er vanachter een kralengordijn een jongen met een paardenstaart tevoorschijn. Lachend zwaaide hij twee sleutels voor onze neus heen en weer. Hij droeg een korte broek en een hemdje waarmee hij een scherp contrast vormde met Bimal die er in zijn overhemd en pantalon behoorlijk overdressed uitzag. ‘Two cottage for you, yes mister Bos?’ vroeg hij op zangerige toon.

‘Yes that’s us,’ antwoordde Edward.

20 ‘You give me backpack and follow me.’ De jongen wees naar een zandpad tussen hoge struiken.

Nadat Edward onze chauffeur had betaald en hem alle goeds had gewenst, knikte hij de jongen toe, waarop deze onze rugzakken op zijn smalle rug zwaaide en het donkere pad in sloeg.

Bimal, die ook nu weer zijn eigen koffer moest dragen, hield onder het lopen de jongen én onze bagage met argusogen in de gaten.

Zwijgend liepen we achter elkaar aan, paardenstaart op blote voeten, Bimal op versleten sandalen, Edward op zijn onafscheidelijke Birkenstocks en ik op gympjes. Het zand was zo zacht dat onze verschillende voetafdrukken vrijwel meteen verdwenen. Na vijftig meter begonnen de dichte struiken langs het pad te wijken en keken we uit op een lang-

gerekt zandstrand omzoomd door een rij wuivende palm-bomen.

Nadat we de laatste struik gepasseerd waren, hield Edward stil en spreidde zijn armen naar een sterrenhemel zo immens als ik nog nooit had gezien, zelfs niet in Italië of Griekenland. 'Namasté!' riep hij naar de lucht en maakte een diepe buiging.

Bimal begon te giechelen, maar toen paardenstaart dat ook deed, stopte hij daar onmiddellijk mee.

Ik liep een paar passen bij hen vandaan en keek uit over de kalme zee, waarin het licht van de maan schitterde als de zilveren regen die ik op oudejaarsavond wel eens had afgestoken. Alles bewoog, maar zo minimaal dat het een hypnotiserend effect op me had. Ik bleef kijken, totdat ik er duizelig van werd. Daarna keek ik omhoog naar de zwartblauwe hemel waarin de maansikkel messcherp stond afgetekend en de sterren me naar zich toe leken te trekken. Ik had het gevoel alsof ik werd opgenomen in het grote geheel. Mijn ademhaling versnelde. Was dit nu de magie van India? Was het bij Edward ook zo begonnen?

'Aaye Kim,' hoorde ik achter me roepen.

Ik draaide me om en zag dat Bimal me wenkte, terwijl hij achter Edward en paardenstaart aan liep in de richting van een rijtje bamboehutjes, die verscholen lagen onder de palmen. Ik knipperde met mijn ogen om weer op aarde te landen en slenterde naar hen toe. De geur van gegrilde vis waaide me tegemoet. Ik had honger.

De hutjes zagen er exact zo uit als op de foto in de *Lone-ly Planet*: wanden van gevlochten bamboe, dakjes van riet en een kleine veranda waarop twee stoelen en een laag tafeltje stonden, verlicht door een stormlamp.

Paardenstaart opende nummer drie en vier voor ons en gaf de sleutels aan Edward, die hem een paar roepies toestopte. Bimal glimlachte opgelucht toen de jongen vertrok. Even had ik met hem te doen. Ik wist hoe moeilijk het was om Edwards aandacht vast te houden. Bovendien kon hij er ook niets aan doen dat hij hier nu was. Wist hij veel dat Edward en ik iets in te halen hadden. Straks als we ons hadden opgefrist zou ik hem op onze kamer uitnodigen en vragen hoe zijn reis was geweest.

Edward had zijn rugzak opgepakt en ging hutje nummer vier in. Ik wilde met hem meelopen, maar ik had mijn rugzak nog niet op mijn rug gehesen of Bimal glipte achter hem aan naar binnen.

22 ‘Tot zo, Kim,’ hoorde ik Edward roepen, toen Bimal de deur achter zich dichttrok. Verbijsterd liet ik mijn rugzak in het zand vallen. Word ik nou serieus zonder enig overleg buitengesloten? Wat verwachtten ze dat ik in mijn eentje zou gaan doen? Ik voelde de tranen branden, terwijl de zeewind me deed rillen in mijn bloesje. Daar stond ik dan op de eerste vakantiedag voor mijn idyllische onderkomen: alleen, koud en hongerig. Ik keek omhoog naar de sterrenhemel, maar die kwam me nu intimiderend voor. In plaats van me naar zich toe te trekken, straalden de sterren uit: jij bent helemaal niets in het oneindige universum. Ga je hut in en laat je niet meer aan ons zien. Ik zakte neer naast mijn rugzak, sloeg mijn armen om mijn benen en verborg mijn gezicht tussen mijn knieën. Wat deed ik hier? Waarom was ik in godsnaam met Edward meegegaan?